

Ενότητα 4: Ζωή στο διαδίκτυο

Η τέταρτη ενότητα επικεντρώνεται στην εκμάθηση των χαρακτηριστικών της διαδικτυακής ανθρώπινης επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών μέσω των κοινωνικών δικτύων, αναδεικνύοντας τους ρόλους που διαδραματίζει η Τεχνητή Νοημοσύνη σε αυτά. Η ενότητα αυτή έχει ως στόχο να εξοπλίσει τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευόμενους με τα απαραίτητα εργαλεία για να εργαστούν προς την ψηφιακή ευημερία και την υγιή ψηφιακή κατανάλωση. Έννοιες όπως η ιδιωτικότητα, η ανωνυμία και η εμπιστευτικότητα θα διερευνηθούν. Επιπλέον, οι δραστηριότητες σε αυτή την ενότητα θα προσφέρουν μια ευρεία κατανόηση του όρου «ψευδείς ειδήσεις», εκπαιδύοντας στις δεξιότητες για τον εντοπισμό πηγών γνώσης και την άσκηση κριτικής σκέψης. Η ενότητα θα περιλαμβάνει έννοιες για επικοινωνία με σεβασμό (Κώδικας Δεοντολογικής Συμπεριφοράς στο Διαδίκτυο), διερευνώντας την έννοια της επικινδυνότητας και ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο. Στην τάξη, οι εκπαιδευμένοι εκπαιδευτικοί θα μπορούν να εκτελούν δραστηριότητες όπως η ανάλυση ειδήσεων από κοινωνικά δίκτυα, ο εντοπισμός αξιόπιστων πηγών στον έλεγχο γεγονότων, η απομυθοποίηση της διαδεδομένης παραπληροφόρησης και η ανάλυση αποσπασμάτων από συνομιλίες πραγματικής ζωής που λαμβάνονται από πλατφόρμες ανταλλαγής άμεσων μηνυμάτων για την κατανόηση της γλώσσας και των μοτίβων επικοινωνίας και την αντιμετώπιση του μίσους. Το βασικό στοιχείο της μαθησιακής διαδικασίας είναι η εξοικείωση με την έννοια της «Ψηφιακής Αγωγής», οι ενημερωμένοι ψηφιακοί πολίτες θα κάνουν συνειδητές επιλογές στη διαδικτυακή τους ζωή. Οι μαθητές θα εκπαιδευτούν να συμμετάσχουν κριτικά και με επάρκεια στον ψηφιακό κόσμο, διερευνώντας παράλληλα τον τρόπο με τον οποίο η χρήση ψηφιακών τεχνολογιών και τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης μπορεί να επηρεάσει όχι μόνο την καθημερινή ζωή, αλλά και συμμετοχή και εμπλοκή σε κοινωνικό επίπεδο.

Θέμα 4.1 - Γνώση στο διαδίκτυο: παραπληροφόρηση, ψευδείς ειδήσεις, έλεγχος γεγονότων και κριτική σκέψη

Το θέμα αυτό επικεντρώνεται στο ρόλο των τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης στη δημιουργία και διάδοση γνώσεων και πληροφοριών στο διαδίκτυο. Θίγει ζητήματα όπως οι ψευδείς ειδήσεις, ο έλεγχος γεγονότων και η κριτική σκέψη. Στόχος του είναι να ενισχύσει την ικανότητα των μαθητών να εντοπίζουν μηχανισμούς παραπληροφόρησης και να ανταποκρίνονται επαρκώς σε αυτούς, δηλαδή σύμφωνα με τις δεοντολογικές αρχές που διερευνώνται στην ενότητα 3.

Η έκθεση και ο αυξανόμενος όγκος πληροφοριών στην εποχή του Διαδικτύου έχει δύο σημαντικούς αλληλένδετους κινδύνους. Πρώτον, διατρέχει τον κίνδυνο να πλημμυρίσει τους ανθρώπους με φόρτο πληροφοριών. Και δεύτερον, αυτός ο συντριπτικός όγκος πληροφοριών μπορεί να χρησιμοποιηθεί σκόπιμα για τη διάδοση παραπληροφόρησης ή τη παραποίηση γεγονότων για την απόκτηση πολιτικής και οικονομικής εξουσίας (infodemic). Δεδομένων αυτών των καταστάσεων, υπάρχει η ανάγκη να εξοπλιστούν καλύτερα οι νέοι πολίτες με ανθεκτικότητα στην «αταξία πληροφοριών (Wardle & Derakhshan 2017, McDougall 2019) επενδύοντας στην παιδεία για την κριτική αντιμετώπιση των μέσων ενημέρωσης, την ανίχνευση ψευδών ειδήσεων

μέσω διαδικασιών ελέγχου γεγονότων και κατάρριψης, την αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων κριτικά, την πρόληψη "του φιλτροκοσμου" και του "λόμπι πληροφόρησης" και τη δημιουργία ενός ισότιμου παιχνιδιού για ένα διαδικτυακό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς. Αυτή η ενότητα θα διερευνήσει, επίσης, τον τρόπο με τον οποίο τα εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης μπορούν να συμβάλουν τόσο στη διάδοση της παραπληροφόρησης όσο και στην αντιμετώπισή της.

Χρήσιμες Πηγές

Ψευδείς ειδήσεις, αταξία πληροφοριών και έλεγχος γεγονότων:

SOMA, Κοινωνικό Παρατηρητήριο Παραπληροφόρησης και Ανάλυσης Κοινωνικών Μέσων.
<https://www.disinfobservatory.org/>.

Συμπεριλαμβάνει διάφορες πηγές και εργαλεία, π.χ. για την εξέταση ψευδών ειδήσεων:
<https://www.disinfobservatory.org/investigations/>

Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017) "Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making." Council of Europe.

http://tverezo.info/wp-content/uploads/2017/11/PREMS-162317-GBR-2018-Report-desinformation-A_4-BAT.pdf

Foundation European Institute Outsourcing - FEIO, Combating Fake News: Handbook for Youth Workers (2019). { Ίδρυμα Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Outsourcing - FEIO, Καταπολέμηση των Ψευδών Ειδήσεων: Εγχειρίδιο για τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας (2019). }

https://www.salto-youth.net/downloads/toolbox_tool_download-file-2402/Handbook%20-%20How%20to%20Fight%20Fake%20News.pdf

Συμβούλιο της Ευρώπης. Πόροι για την αντιμετώπιση της προπαγάνδας, της παραπληροφόρησης και των ψευδών ειδήσεων

<https://www.coe.int/en/web/campaign-free-to-speak-safe-to-learn/resources-on-dealing-with-propaganda-misinformation-and-fake-news> E.g. Council of Europe, [Digital Citizenship Education](#) (2017)

Η συζήτηση. Πώς να εντοπίσετε ψευδείς ειδήσεις: ένας οδηγός εμπειρογνομόνων για νέους
<https://theconversation.com/how-to-spot-fake-news-an-experts-guide-for-young-people-88887>

Έρευνα Pew. Το μέλλον της ελευθερίας του λόγου, των τρολ, της ανωνυμίας και των ψευδών ειδήσεων στο Διαδίκτυο

<https://www.pewresearch.org/internet/2017/03/29/the-future-of-free-speech-trolls-anonymity-and-fake-news-online/>

ΠΟΥ "Ας αμβλύνουμε την ενημερωτική καμπύλη"

<https://www.who.int/news-room/spotlight/let-s-flatten-the-infodemic-curve>

Filter bubbles and echo-chambers:

Fondation Descartes, "Filter Bubbles and Echo Chambers"

<https://www.fondationdescartes.org/en/2020/07/filter-bubbles-and-echo-chambers/>

DiFranzo, Dominic and Gloria-Garcia, Kristine (2017) "Filter Bubbles and Fake News" Association for Computing Machinery Magazine for Students 23 (3): 32-35.

<https://doi.org/10.1145/3055153>

Κριτική σκέψη και παιδεία στα μέσα ενημέρωσης

Mcdougall, J. (2019) "Media literacy versus fake news: critical thinking, resilience and civic engagement." Media Studies, 10(19), 29-45.

<https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/medijske-studije/article/view/8786>

Columbia University - Center for Professional Education of Teachers, "Information Overload: Combating misinformation with critical thinking."

<https://cpet.tc.columbia.edu/news-press/information-overload-combating-misinformation-with-critical-thinking>

Garcia, Laura and Tommy Shane (2021) "A guide to prebunking: a promising way to inoculate against misinformation." First Draft.

<https://firstdraftnews.org/articles/a-guide-to-prebunking-a-promising-way-to-inoculate-against-misinformation/>

GOViral! Παιχνίδι για την προστασία ενάντια στην παραπληροφόρηση για τον Covid-19

<https://www.goviralgame.com/en/intro>

Ρόλος της Τεχνητής Νοημοσύνης

Horizon, the EU Research and Innovation Magazine, “Can AI help end fake news?”.
<https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/horizon-magazine/can-artificial-intelligence-help-end-fake-news>

Politico, “AI Decoded: How Cambridge Analytica used AI.”

<https://www.politico.eu/newsletter/ai-decoded/politico-ai-decoded-how-cambridge-analytica-used-ai-no-google-didnt-call-for-a-ban-on-face-recognition-restricting-ai-exports/>

Supasorn Suwajanakorn, Steven M. Seitz, Ira Kemelmacher-Shlizerman SIGGRAPH 2017, “Teaser--Synthesizing Obama: Learning Lip Sync from Audio”
https://www.youtube.com/watch?v=MVB6_o4cMI

See also: <http://grail.cs.washington.edu/projects/AudioToObama/>

Udupa, Sahana, Elonnai Hickok, Antonis Maronikolakis, Hinrich Schuetze, Laura Csuka, Axel Wisiosek, Leah Nann (2021) “AI, Extreme Speech and the Challenges of Online Content Moderation”. AI4Dignity Project. <https://doi.org/10.5282/ubm/epub.76087>

Θέμα 4.2 - Εντοπισμός και αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο

Η διαδικτυακή ρητορική μίσους είναι ένα αυξανόμενο φαινόμενο. Κάθε μέρα, τα μέσα ενημέρωσης, ιδιαίτερα το Διαδίκτυο, μεταδίδουν μηνύματα που ενθαρρύνουν τη μισαλλοδοξία προς τα άτομα ή τις κοινωνικές ομάδες βάσει των κοινωνικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών τους ή/και των προσωπικών και πολιτικών τους απόψεων. Αν και δεν υπάρχει διεθνής νομικός ορισμός της ρητορικής μίσους, σε γενικές γραμμές μπορούμε να ορίσουμε αυτή την έννοια ως "κάθε είδους επικοινωνία στον λόγο, τη γραφή ή τη συμπεριφορά, που επιτίθεται ή χρησιμοποιεί υποτιμητική ή μεροληπτική γλώσσα σε σχέση με ένα άτομο ή μια ομάδα βάσει ποιοι είναι, με άλλα λόγια, με βάση τη θρησκεία, την εθνότητα, την εθνικότητα, τη φυλή, το χρώμα, την καταγωγή, το φύλο ή άλλο ταυτοτικό παράγοντα» (βλ. στρατηγική και σχέδιο δράσης του ΟΗΕ για τη ρητορική μίσους).

Όλο και περισσότερο, η ρητορική μίσους στοχεύει τις θρησκευτικές κοινότητες ή/και τις πεποιθήσεις τους. Όπως συμβαίνει με τις εθνοτικές και φυλετικές διακρίσεις, οι οποίες συχνά συνδέονται με τον χαρακτήρα ή ακόμη και τις βιολογικές πτυχές των ατόμων, τα μηνύματα μίσους τείνουν να προσδιορίζουν τα μέλη μιας συγκεκριμένης θρησκευτικής κοινότητας με ορισμένα αρνητικά χαρακτηριστικά (π.χ. ο αντισημιτισμός έχει γενικά στιγματίσει τους Εβραίους ως άπληστους και ανέντιμους, ή ακόμη και βάνανους). Ωστόσο, η ρητορική μίσους μπορεί επίσης να στοχεύει σε πεποιθήσεις και αρχές ή ακόμη και αξίες που σχετίζονται με αυτές. Στην περίπτωση του αντιμουςουλμανικού λόγου, επί παραδείγματι, η εχθρότητα βασίζεται στην αναπαράσταση του

Ισλάμ ως θρησκείας ασυμβίβαστης με τις Δυτικές αξίες και παρέχει τη βία ως εργαλείο για την προώθηση της πίστης.

Επιπλέον, υπάρχει αύξηση αυτών των μορφών εχθρότητας που στοχεύουν στην εθνικότητα, το μεταναστευτικό καθεστώς, την αναπηρία, την ταυτότητα φύλου και τον σεξουαλικό προσανατολισμό (μισογονισμό και ομο-τρανς-φοβία).

Είναι όλο και λιγότερο δυνατό να ασχοληθούμε ξεχωριστά με διαδικτυακά και μη διαδικτυακά φαινόμενα μίσους, επειδή οι τεχνολογίες επικοινωνίας και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν μέρος της καθημερινής μας ζωής και, γενικότερα, της ταυτότητάς μας. Με αυτή την έννοια, εάν έχουν εντοπιστεί κάποιες ιδιόμορφες δυναμικές στην διαδικτυακή επικοινωνιακή αλληλεπίδραση (όπως η κλιμάκωση των αρνητικών συναισθημάτων και η πόλωση των συζητήσεων), οι προσανατολισμοί που εκφράζονται στο διαδίκτυο πρέπει να εξετάζονται στη διεισδυτική σχέση τους με τον τρόπο ζωής και τις πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπιδράσεις που βιώνονται στην καθημερινή ζωή.

Πράγματι, υπάρχουν δεδομένα σχετικά με τη δυνατότητα σύνδεσης μεταξύ της διαδικτυακής ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους ή των πράξεων βίας στην «πραγματική ζωή». Οι ακαδημαϊκοί μελετούν την πιθανή ευθύνη της Τεχνητής Νοημοσύνης σε αυτό. Οι αλγόριθμοι που μεσολαβούν στις εμπειρίες των χρηστών στο διαδίκτυο έχουν σχεδιαστεί για να μεγιστοποιήσουν την εμπλοκή τους, η οποία συχνά προωθεί ακούσια ακραίο περιεχόμενο. Για παράδειγμα, η λειτουργία αυτόματης αναπαραγωγής του Youtube, στην οποία η συσκευή αναπαραγωγής, στο τέλος ενός βίντεο, ετοιμάζει ένα άλλο σχετικό, μπορεί να είναι ιδιαίτερος κακόβουλη.

Οι νέοι υπερεκτίθενται στη ρητορική μίσους, αφενός λόγω της σταθερής πλέον διαδικτυακής παρουσίας τους, αφετέρου επειδή δεν κατέχουν ακόμη όλα τα απαραίτητα εργαλεία για μια κριτική ανάλυση αυτών των επικοινωνιακών φαινομένων. Οι νέοι τείνουν να δείχνουν ελάχιστη επίγνωση των πιθανών επιπτώσεων της ρητορικής μίσους στα θύματα, καθώς και για το γεγονός ότι το διαδίκτυο είναι δημόσιος χώρος και δεν είναι δυνατόν να διασφαλιστεί η πραγματική ανωνυμία των αναρτήσεων και των παρεμβάσεων τους σε αυτό.

Ως εκ τούτου, η ψηφιακή εκπαίδευση είναι καίριας σημασίας προκειμένου να μειωθεί η έκθεση των νέων στη ρητορική μίσους. Σε αντίθεση με τον μύθο της «ψηφιακής γενιάς», στην πραγματικότητα, οι νέοι δεν γνωρίζουν αυτόματα και με κριτική σκέψη τις νέες τεχνολογίες μόνο και μόνο επειδή χρησιμοποιούν smartphone. Αντίθετα, ως παράδοξο, τα παιδιά που κάνουν αποκλειστική χρήση αυτής της συσκευής αποκτούν λιγότερες τεχνικές και δημιουργικές δεξιότητες από εκείνα που χρησιμοποιούν επίσης άλλα μέσα πλοήγησης. Επιπλέον, όπως έχει επανειλημμένα δηλώσει το Συμβούλιο της Ευρώπης, μπορούμε να υπογραμμίσουμε τη σημασία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και εκπαίδευσης σχετικά με τις θρησκείες ως μέσων καταπολέμησης των προκαταλήψεων και της μισαλλοδοξίας και της προώθησης της αλληλοκατανόησης. Στην πραγματικότητα, είναι απαραίτητο να μεταδώσουμε στις νέες γενιές γνώσεις, ερμηνευτικά εργαλεία και κοινωνικές ικανότητες για την κατανόηση ενός πλουραλιστικού κοινωνικού σεναρίου, στο οποίο οι πολιτισμικές και θρησκευτικές

διαφορετικότητες διαδραματίζουν καίριο ρόλο τόσο στη γένεση της σύγκρουσης όσο και στην υπερνίκηση της.

Όσον αφορά την ανάγκη αντιμετώπισης της διαδικτυακής ρητορικής μίσους, πρέπει να βρεθεί η ισορροπία μεταξύ της διασφάλισης της ελευθερίας έκφρασης των ατόμων, στη βάση των δημοκρατιών μας, και του περιορισμού της άσκησης αυτής της ελευθερίας προκειμένου να διαφυλαχθεί η αξιοπρέπεια του άλλου.

Σε απάντηση αυτής της πρόκλησης, αναγνωρίζεται ευρέως ότι είναι αποτελεσματική η χρήση αντι-αφηγήσεων. Οι αντι-αφηγήσεις (ή εναλλακτικές αφηγήσεις) καταπολεμούν τη ρητορική μίσους δυσφημώντας και αποδομώντας τις αφηγήσεις στις οποίες βασίζονται. Προτείνουν, επίσης, (εναλλακτικές) αφηγήσεις βασισμένες στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις δημοκρατικές αξίες, όπως η ανοιχτότητα, ο σεβασμός της διαφορετικότητας, η ελευθερία και η ισότητα. Οι πιθανές στρατηγικές που πρέπει να υιοθετηθούν για την παραγωγή αντι-αφηγήσεων είναι: η εργασία για την τροποποίηση των όρων ή η «υποβάθμισή» τους στα αποτελέσματά τους, ο εξανθρωπισμός των θυμάτων, η καταπολέμηση της προκατάληψης μέσω επαληθεύσιμων πληροφοριών και δεδομένων.

Τα τελευταία χρόνια, σε διεθνές επίπεδο έχουν τεθεί σε εφαρμογή αρκετές προσπάθειες βελτίωσης της προοπτικής των εργαλείων που βασίζονται στην Τεχνητή Νοημοσύνη για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους. Οι περισσότερες τεχνολογίες παρακολούθησης ρητορικής μίσους περιλαμβάνουν ένα μείγμα χειροκίνητων και αυτοματοποιημένων διαδικασιών. Οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης βασίζονται σε ένα συνδυασμό της Τεχνητής Νοημοσύνης, των αναφορών χρηστών και του προσωπικού που είναι γνωστό ως συντονιστής περιεχομένου για την επιβολή των κανόνων σχετικά με το κατάλληλο περιεχόμενο.

Στην πραγματικότητα, μία από τις κύριες δυσκολίες στις αυτόματες διαδικασίες ανίχνευσης της ρητορικής μίσους είναι ότι προκειμένου να εντοπιστούν και να κατανοηθούν τα μηνύματα μίσους είναι απαραίτητο να αναγνωριστούν τα στοιχεία του περιεχομένου στην παραγωγή, την κυκλοφορία και τη λήψη τους. Ας σκεφτούμε το ρόλο του πολιτικού περιεχομένου και των τρεχόντων γεγονότων που αναφέρθηκαν από τα μέσα ενημέρωσης στην ενίσχυση ή τη μείωση της δημιουργίας αυτών των μηνυμάτων· ο ρόλος του χιούμορ ως πιθανού κώδικα του μηνύματος· η διαφορετική πιθανή κατανόηση του περιεχομένου από διαφορετικούς δέκτες κ.λπ. Επίσης, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πρόσθετες δυσκολίες ελέγχου του κυβερνοχώρου χωρίς να μεταβάλλονται τα πλεονεκτήματα του διαδικτύου (ευκολία και ταχύτητα επικοινωνίας).

Χρήσιμες πηγές

Ψηφιακή ευημερία

- <https://www.benesseredigitale.eu/pubblicazioni/>
- <https://www.mulino.it/isbn/9788815280992>

- Gui M, Büchi M. From Use to Overuse: Digital Inequality in the Age of Communication Abundance. Social Science Computer Review. 2021;39(1):3-19. doi:[10.1177/0894439319851163](https://doi.org/10.1177/0894439319851163)

Αντίκτυπος της διαδικτυακής επικοινωνίας

- Ο αντίκτυπος της Τεχνητής Νοημοσύνης στα δίκτυα και τις υπηρεσίες επικοινωνίας, Ένωση Διεθνών Τηλεπικοινωνιών, https://www.itu.int/dms_pub/itu-s/opb/journal/S-JOURNAL-ICTE.VOL1-2018-1-PDF-E.pdf
- Το μέλλον της ανθρώπινης επικοινωνίας: Πώς η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μεταμορφώσει τον τρόπο που επικοινωνούμε, <https://www.quantified.ai/blog/artificial-intelligence-in-communication>

Ο αντίκτυπος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις θρησκευτικές πρακτικές και αξίες μεταξύ των νέων ενηλίκων:

- Moberg, M., & Sjö, S. (Eds.). (2020). Digital Media, Young Adults, and Religion: An International Perspective (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351010610>
- Δύο κοινωνικές ζωές: Πώς οι διαφορές μεταξύ διαδικτυακής και offline αλληλεπίδρασης επηρεάζουν τα κοινωνικά αποτελέσματα, https://escholarship.org/content/qt94n9w8b9/qt94n9w8b9_noSplash_293949a5e051fffc8e1fdcc9ffc168c4.pdf?t=qdtezb
- Επικοινωνία μεταξύ πολιτισμών στον κυβερνοχώρο, Βιβλιογραφική ανασκόπηση της διαπολιτισμικής διαδικτυακής επικοινωνίας, <https://core.ac.uk/download/pdf/12174297.pdf>
- Ορισμένα δεδομένα και ευρήματα σχετικά με την διαδικτυακή παρενόχληση <https://www.pewresearch.org/internet/2014/10/22/online-harassment/>
- Συμβούλιο της Ευρώπης, "Μοντέλο διακυβέρνησης της διαδικτυακής ρητορικής μίσους, Σχετικά με την εμφάνιση συνεργατικής διακυβέρνησης και τις προκλήσεις της επανόρθωσης στους στόχους της διαδικτυακής ρητορικής μίσους στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη", <https://rm.coe.int/models-of-governance-of-online-hate-speech/16809e671d>

Τα MEMES ως «μελέτη περίπτωσης» της on-line επικοινωνίας μίσους μεταξύ των νέων

- Σύνολο δεδομένων του Facebook και πολιτική για τον έλεγχο της ανάρτησης των memes σε ομάδες FB κατά της ρητορικής μίσους με τη βοήθεια των αλγορίθμων της Τεχνητής Νοημοσύνης, <https://ai.facebook.com/blog/hateful-memes-challenge-and-data-set/>

Σχετικά με τις δυσκολίες της Τεχνητής Νοημοσύνης στην αναγνώριση των memes που παράγουν μίσος

<https://venturebeat.com/2020/12/01/ai-still-struggles-to-recognize-hateful-memes-but-its-slowly-im-proving/>

- "Η πρόκληση των memes μίσους: Ανίχνευση ρητορικής μίσους σε πολυτροπικά memes", <https://proceedings.neurips.cc/paper/2020/file/1b84c4cee2b8b3d823b30e2d604b1878-Paper.pdf>
- "Ανίχνευση των memes μίσους με χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης", <https://www.eng.ed.ac.uk/about/news/20201201/detecting-hateful-memes-using-ai>
- <https://www.drivendata.org/competitions/64/hateful-memes/>
- Και πολιτική ενημέρωση για την Τεχνητή Νοημοσύνη και τον ακραίο λόγο:
- <https://www.disinfoobservatory.org/artificial-intelligence-extreme-speech-and-the-challenges-of-online-content-moderation/>

Θέμα 4.3 - Προστασία προσωπικών δεδομένων, ανωνυμία και εμπιστευτικότητα στο διαδίκτυο

Αυτό το θέμα επικεντρώνεται στις έννοιες της on-line ανωνυμίας, της ιδιωτικότητας και της εμπιστευτικότητας, όπως βιώνονται από τους μαθητές. Το θέμα περιγράφει τις δυσκολίες της ανωνυμίας στο διαδίκτυο και δείχνει σε ποιο βαθμό οι ενέργειες αυτο-αποκάλυψης ή η έλλειψή τους μπορούν να επηρεάσουν την ιδιωτική ζωή των ανθρώπων στο διαδίκτυο.

Η αυξανόμενη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, των εμπορικών πλατφορμών και των on-line πλατφορμών Τεχνητής Νοημοσύνης ενισχύει, ως παρενέργεια, την τεχνική πρόοδο στην ανάκτηση δεδομένων. Πράγματι, καθημερινά υπάρχει μια νέα ευκαιρία να χρησιμοποιηθούν τα προσωπικά στοιχεία των ανθρώπων τόσο για ηθικούς όσο και για ανήθικους λόγους.

Καθημερινά, εκατομμύρια άνθρωποι αφήνουν το αποτύπωμα πληροφοριών τους ενώ χρησιμοποιούν υπηρεσίες διαδικτύου. Αυτό το αποτύπωμα αποτελείται από όλες τις πληροφορίες που δημοσιεύουν οι άνθρωποι, τα κρυμμένα δεδομένα που επισυνάπτονται σε αυτές τις δημοσιεύσεις από τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι, το ιστορικό των διαδικτυακών δραστηριοτήτων των ανθρώπων, καθώς και τα συμπεράσματα που μπορούν να αντληθούν από τη συγκέντρωση και ενοποίηση αυτών του συλλογικών πληροφοριών.

Μπορεί να εκπλαγείτε αν συνειδητοποιήσετε πόσες κρυφές πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητές σας αποθηκεύονται και μεταφέρονται σε σύγχρονα συστήματα. Πράγματι, αρχικά,

κάθε σύνδεση στο Διαδίκτυο μεταδίδει αυτόματα τη διεύθυνση IP του αποστολέα μαζί με οποιεσδήποτε πληροφορίες στέλνει ο χρήστης. Με άλλα λόγια, κάθε φορά που επισκεπτόμαστε έναν ιστότοπο, ακούσια αφήνουμε ένα ίχνος. Ιστότοποι και εφαρμογές, αλλά και ψηφιακές συσκευές (όπως τηλεοράσεις, ιχνηλάτες φυσικής κατάστασης και tablet) αποθηκεύουν αυτά και άλλα δεδομένα σχετικά με τη συμπεριφορά των χρηστών. Επιπλέον, πολλές εφαρμογές και συσκευές (όπως τηλεοράσεις, tablet και κινητά τηλέφωνα) ανταλλάσσουν πληροφορίες, συχνά χωρίς να το γνωρίζει ο χρήστης. Οι εφαρμογές για κινητά συχνά επικοινωνούν την τοποθεσία της συσκευής, καθώς και πληροφορίες ρύθμισης παραμέτρων που αποκρύπτονται από το χρήστη.

Ακόμα και όταν δεν χρησιμοποιούμε άμεσα το Διαδίκτυο, οι καθημερινές μας δραστηριότητες παράγουν δεδομένα. Τέλος, τα δεδομένα που συλλέγονται για κάποιον από πολλές πηγές, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που δημοσιεύονται σκόπιμα (και των μετα-δεδομένων που επισυνάπτονται σε αυτά τα περιεχόμενα), μπορούν να συνδυαστούν για να συμπεράνουν ακόμη περισσότερες πληροφορίες γι' αυτό το άτομο. Για παράδειγμα, ένα tweet που λέει ότι είμαστε σε διακοπές έχει το πιθανό φαινόμενο ντόμινο να αποκαλύψει προσωπικές πληροφορίες σχετικά με την πολύ ιδιωτική μας ζωή (που βρίσκεται το σπίτι μας, που εργαζόμαστε ή πηγαίνουμε στο σχολείο, κλπ..) και να γίνουμε ένας καλός στόχος για ληστεία.

Χρήσιμες πηγές

Η εκπαίδευση με βάση τη κοινή λογική παρέχει ένα ενδιαφέρον χαρτοφυλάκιο για την εκπαίδευση στη ψηφιακή υπευθυνότητα:

<https://www.commonsense.org/education/digital-citizenship/curriculum?topic=privacy--security>

<https://ethicsunwrapped.utexas.edu/video/causing-harm>

Η διαφύλαξη της ιδιωτικής ζωής είναι ένας χρήσιμος πόρος για να διδάξετε και στα παιδιά πώς να διατηρούν την ιδιωτικότητά τους, ενώ σερφάρουν στο διαδίκτυο. Ο ιστότοπος παρουσιάζει ένα σύνολο απίστευτων εργαλείων για εκπαιδευτικούς τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης και γονείς.

<https://teachingprivacy.org/>

Η ανάγκη για Τεχνολογίες που Σέβονται: Πηγαίνοντας πέρα από την ιδιωτική ζωή

<https://dighum.ec.tuwien.ac.at/perspectives-on-digital-humanism/the-need-for-respectful-technologies-going-beyond-privacy/>

Το πραγματικό κόστος του καπιταλισμού επιτήρησης ως αναδυόμενη μορφή οικονομίας: Ψηφιακός Ανθρωπισμός στις ΗΠΑ και την Ευρώπη

<https://dighum.ec.tuwien.ac.at/perspectives-on-digital-humanism/the-real-cost-of-surveillance-capitalism-digital-humanism-in-the-us-and-europe/>

Θέμα 4.4 - Ευκαιρίες_ σχετικές με τη Τεχνητή Νοημοσύνη για συμμετοχή και εμπλοκή (ψηφιακή αγωγή)

Στόχος αυτού του Θέματος είναι να εκπαιδεύσει τους μαθητές να συμμετέχουν, κριτικά και με επάρκεια στον ψηφιακό κόσμο. Οι μαθητές θα μάθουν πώς η χρήση ψηφιακών τεχνολογιών και τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης μπορεί να επηρεάσει όχι μόνο την καθημερινή ζωή αλλά και τη συμμετοχή και τη εμπλοκή σε κοινωνικό επίπεδο. Ο πυρήνας αυτής της ενότητας έχει ως άξονα γύρω από την έννοια της «Ψηφιακής Αγωγής» και τον τρόπο που οι ορθές διαδικτυακές πρακτικές διαμορφώνουν έναν κριτικά σκεπτόμενο και ικανό «Ψηφιακό Πολίτη».

Η έννοια της Ψηφιακής Αγωγής έχει πλέον εισέλθει στην ημερήσια διάταξη των κρατικών αρχών και των προγραμμάτων σπουδών των φοιτητών όσο τα ψηφιακά εργαλεία έχουν εισέλθει στη ζωή των ανθρώπων. Η ανάπτυξη των ψηφιακών τεχνολογιών και η καθημερινή τους χρήση έχουν καταστεί αναγκαιότητα, με αποτέλεσμα να υπάρχει ανάγκη προετοιμασίας των μαθητών με τρόπο ώστε να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με ασφάλεια και υπευθυνότητα σε διαδικτυακά περιβάλλοντα. Οι κανόνες για τη σωστή και υπεύθυνη χρήση της τεχνολογίας έχουν φέρει στο προσκήνιο την έννοια της ψηφιακής ιθαγένειας και η σημασία της αυξάνεται σταδιακά και θα αποτελέσει αδιάσπαστο μέρος για τον κόσμο του αύριο.

Ο ορισμός της ψηφιακής ιθαγένειας που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει ως εξής *«αρμόδια και θετική δέσμευση με τις ψηφιακές τεχνολογίες (δημιουργία, εργασία, κοινή χρήση, κοινωνικοποίηση, έρευνα, παιχνίδι, επικοινωνία και μάθηση)· συμμετοχή ενεργά και υπεύθυνα (αξίες, δεξιότητες, στάσεις, γνώσεις) σε κοινότητες (τοπικές, εθνικές, παγκόσμιες) σε όλα τα επίπεδα (πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά, πολιτισμικά και διαπολιτισμικά)· συμμετοχή σε μια διπλή διαδικασία διά βίου μάθησης (σε επίσημο, ανεπίσημο και μη τυπικό περιβάλλον) και συνεχής υπεράσπιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.»* Κατά την έννοια αυτή, δίνεται μεγάλη έμφαση στην εκπαίδευση για την ψηφιακή αγωγή, σημειώνοντας ότι οι ικανότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι πολίτες προκειμένου να συμμετάσχουν αποτελεσματικά σε μια κουλτούρα δημοκρατίας δεν αποκτώνται αυτόματα, αλλά αντίθετα πρέπει να μαθαίνονται και να ασκούνται.

Χρήσιμες πηγές

Ψηφιακή Αγωγή

Mossberger, Karen; Tolbert, Caroline J.; McNeal, Ramona S. (October 2007). Digital Citizenship, The Internet, Society & Participation. MIT Press.

Ohler, Jason B. (2010-08-31). Digital Community, Digital Citizen. SAGE Publications.

Öztürk, Gülcan. "Digital citizenship and its teaching: A literature review." Journal of Educational Technology and Online Learning 4, no. 1 (2021): 31-45. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1286737.pdf>

Martin, Florence, Tuba Gezer, and Chuang Wang. "Educators' perceptions of student digital citizenship practices." Computers in the Schools 36, no. 4 (2019): 238-254.

Choi, MoonSun. "A concept analysis of digital citizenship for democratic citizenship education in the internet age." *Theory & research in social education* 44, no. 4 (2016): 565-607.

<http://global-awareness.org/resources/misc/Choi2016ConceptAnalysisDigitalCitizenship.pdf>

Συμβούλιο της Ευρώπης

<https://www.coe.int/en/web/digital-citizenship-education/digital-citizenship-and-digital-citizenship-education>

Ψηφιακοί Ιθαγενείς, Πολίτες ενός μεταβαλλόμενου κόσμου,

<https://net-ref.com/white-paper-fostering-digital-citizenship-in-the-classroom/>

<https://www.oecd.org/education/cei/21st-Century-Children-as-Digital-Citizens.pdf>

Ψηφιακό Αποτύπωμα και Ανισότητα

Micheli, Marina (June 2018). "Digital Footprints: An Emerging Dimension of Digital Inequality". *Journal of Information Communication and Ethics in Society*: 7.

Δικαιώματα κοινωνικών μέσων

<https://safelab.medium.com/know-your-social-media-rights-7e87a6c45540>

Ηλεκτρονική Δημοκρατία και Κοινωνία

[Promise and Problems of E-Democracy: Challenges of Online Citizen Engagement \(PDF\)](#). Paris: OECD. 2003. p. 162. [ISBN](#) 9264019480.

Λαμβάνονται υπόψη οι τεχνολογίες των ψηφιακών πολιτών

Κωδικοί QR για πληρωμές

<https://www.docomodigital.com/resource/blog/covid-19-pushes-qr-code-payment-adoption/>

QR και Covid-19

<https://www.kaspersky.com/blog/secure-futures-magazine/qr-codes-business-future/39236/>